

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ
Πληροφορίες: Ζέρβα Ελένη
Τηλ. : 2310 729608 & 729602
FAX : 2310 729654
E- mail : info@ampelokipi-menemeni.gr

Αμπελόκηποι 9.6.2021

Ομιλία Δημάρχου Αμπελοκήπων-Μενεμένης Λάζαρου Κυρίζογλου Α' Αντιπροέδρου Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος στην εκδήλωση απονομής επάθλων Μαθητικού Διαγωνισμού για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

Πρέπει να γίνει αντιληπτό από όλους, πόσο μεγάλη, ισότιμη, ισόκυρη και εξίσου ένδοξη, ηρωική και θυσιαστική υπήρξε η προσφορά των Ελλήνων Μακεδόνων Αγωνιστών στην υπόθεση της παλιγγενεσίας όπως και των άλλων συνελλήνων. Αλλά ταυτόχρονα και πόσο ιστορικά «αδικημένη».

Ο Ρήγας Φεραίος ή Βελεστινλής γεννημένος το 1757 στο Βελεστίνο της Μαγνησίας, όπου και η αρχαία πόλη των Φερών, καταγόταν από το Περιβόλι της Μακεδονικής Πίνδου.

**«...Αλέξανδρε, τώρα να βγής
από τον τάφον, και να ιδής
των Μακεδόνων πάλιν**

ανδρείαν την μεγάλην,
πως τους εχθρούς νικούνε,
με χαρά στη φωτιά..»

Την μεγάλη ανδρεία των Μακεδόνων την ύμνησε, την προανήγγειλε, την τραγούδησε ο Ρήγας. Και το απέδειξαν οι Μακεδόνες, λαός και οπλαρχηγοί. Τα έργα του Ρήγα τύπωσαν στη Βιέννη οι αδελφοί Μαρκίδες Πούλιου από τη Σιάτιστα, δημοσιογράφοι εκδότες το 1790 της πρώτης Ελληνικής εφημερίδας στη Βιέννη, με τίτλο ΕΦΗΜΕΡΙΣ. Μαζί του εκτελέσθηκαν τα αδέλφια Ιωάννης και Παναγιώτης Εμμανουήλ από την Καστοριά και Θεοχάρης Τουρούντζιας από τη Σιάτιστα. Σιατιστιανοί ήταν ο Γεωργιος Παπαζώλης που πρωτοστάτησε στα Ορλωφικά, οι Μανούσηδες, ο ξακουστός λόγιος Γεώργιος Ζαβίρας, οι διδάσκαλοι Δημήτρης Καρακάσης, Μιχαήλ Παπαγεωργίου, Μιχαήλ Δούκας και Δημήτριος Αργυριάδης, οι πρόκριτοι Γεώργιος Νιόπλιος και Νικόλαος Κασομούλης, που πρωτοστάτησαν στην κήρυξη της Επανάστασης στη Μακεδονία.

Στις αρχές του 1820 συναντώνται στο Βουκουρέστι και προετοιμάζουν τον ξεσηκωμό ο Παπαφλέσσας και οι Μακεδόνες Γεωργάκης Ολύμπιος, Ιωάννης Φαρμάκης και Χριστόφορος Περραιβός εκπρόσωπος του Αλέξανδρου Υψηλάντη, αρχηγού της Φιλικής Εταιρείας και επίσης Αρχηγού της Επανάστασης του Γένους. Ο σχεδιασμός προέβλεπε γενική εξέγερση στις Ηγεμονίες της Μολδοβλαχίας, στη

Σερβία, μέσα στην Κωνσταντινούπολη και από τη Μακεδονία μέχρι την Πελοπόννησο, την Κρήτη και όλο το Αιγαίο.

Στις 24 Φεβρουαρίου 1821 ο Αλέξανδρος Υψηλάντης στο Ιάσιο της Μολδαβίας εκδίδει την επαναστατική του προκήρυξη τιτλοφορούμενη με το σύνθημα «ΜΑΧΟΥ ΥΠΕΡ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΟΣ».

«Η ώρα ήλθεν, ώ Άνδρες Έλληνες!... Εις τα όπλα λοιπόν φίλοι η Πατρίς Μας Προσκαλεί! Αλέξανδρος Υψηλάντης. Την 24^η Φεβρουαρίου 1821. Εις το γενικόν στρατόπεδον του Ιασίου»

και κηρύσσει την Επανάσταση. Αυτός, λοιπόν, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης ξεκίνησε την Επανάσταση και ο αδελφός του Δημήτριος Υψηλάντης με νίκη των Ελλήνων στις 12.9.1829 στη μάχη της Πέτρας Βοιωτίας την τελείωσε. Υψηλάντης την ξεκίνησε και Υψηλάντης την τελείωσε.

Τον επόμενο μήνα, 23 Μαρτίου 1821, ακολουθούν οι Μανιάτες και εισέρχονται με τον Θόδωρο Κολοκοτρώνη ελευθερωτές στην Καλαμάτα. Την 25^η Μαρτίου ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ευλογεί τα όπλα των επαναστατών στη Μονή της Αγίας Λαύρας.

Στις 23 Μαρτίου επαναστατεί η Μακεδονία, το Άγιον Όρος, με αρχιστράτηγο τον Φιλικό Εμμανουήλ Παπά. Χίλιοι καλόγεροι παίρνουν τα όπλα. Η εξέγερση στις Ηγεμονίες και τη

Μακεδονία απέτυχε. Έδωσε όμως την ευκαιρία στους επαναστατημένους Έλληνες της Πελοποννήσου να καταφέρουν να στεριώσουν την Επανάσταση. Τον Ιούνιο του 1821 ο Ιερός Λόχος πέφτει στο Δραγατσάνι και ο Υψηλάντης καταφεύγει στην Αυστρία όπου φυλακίζεται και πεθαίνει.

Οι Μακεδόνες όμως του Αλέξανδρου Υψηλάντη συνεχίζουν τον αγώνα. Ο Γεωργάκης Ολύμπιος και ο Ιωάννης Φαρμάκης πολιορκούνται στη Μονή Σέκου τον Σεπτέμβριο του 1821. Ύστερα από πολύ μεγάλη και σθεναρή αντίσταση ο Γεωργάκης Ολύμπιος βάζει φωτιά στην πυριτιδαποθήκη και γίνεται ολοκαύτωμα μαζί με εκατοντάδες εισβολείς. Ο Ιωάννης Φαρμάκης συλλαμβάνεται και αποστέλλεται στην Κωνσταντινούπολη όπου τον γδέρνουν ζωντανό δημόσια.

Οι Μακεδόνες ανέκοψαν για μεγάλο χρονικό διάστημα δύο στρατιές Τούρκων αλλά πλήρωσαν βαρύτατο τίμημα. Εκατόν είκοσι (120) πόλεις και χωριά αφανίσθηκαν, οι άνδρες σφαγιάσθηκαν και πολλές χιλιάδες γυναικόπαιδα πουλήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα. Τρεις χιλιάδες (3.000) σφαγιάσθηκαν στη Θεσσαλονίκη. Ένας Γάλλος συγγραφέας, ο Πουκεβίλ, ανεβάζει τους νεκρούς σε 25.000, προφανώς λογαριάζοντας και τους Έλληνες από τις άλλες περιοχές της Μακεδονίας, τους οποίους είχαν συλλάβει οι Τούρκοι και τμηματικά μετέφεραν και θανάτωσαν στη Θεσσαλονίκη. Ο σημερινός ναός του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου στην οδό Εγνατία, το Διοικητήριο, το Καπάνι, ο Λευκός Πύργος και άλλα σημεία υπήρξαν χώροι

βασανιστηρίων και εκτέλεσης Ελλήνων. Συλλαμβάνονται κι εκτελούνται (κρεμάσθηκαν) οι πρόκριτοι: Μαλάκης, Μπαλάνος, Σπανδωνής, Χρήστος Μενεξές, ο Ιερέας του Αγίου Μηνά από τη Θεσσαλονίκη, ο Βασιλικός από τη Χαλκιδική, ο Τζαμτζάκος από τα Μαντεμοχώρια και ο Ιερέας Ανανίας Μαρκόπουλος. Στα υπόγεια του Διοικητηρίου φυλακίσθηκαν 400 άτομα (οι 100 ήταν καλόγεροι). Όλοι, ύστερα από βασανιστήρια, εκτελέσθηκαν. Στο Καπάνι ο αγριεμένος όχλος των τούρκων λιντσάρισε τον Επίσκοπο Κίτρους Μελέτιο. Ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης βρισκόταν στην Κωνσταντινούπολη και απαγχονίσθηκε μαζί με τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε΄.

Η επανάσταση στις περιοχές του Ολύμπου (Πιερία) και του Βερμίου (Ημαθία) άρχισε τον Φεβρουάριο του 1822 και τελείωσε με την καταστροφή της Νάουσας τον Απρίλιο του ίδιου έτους. Ο απολογισμός της ηρωικής αντίστασης της Νάουσας είναι 2000 σφαγμένοι, των οποίων οι οικογένειες αιχμαλωτίσθηκαν, οι περιουσίες τους δημεύθηκαν και τα σπίτια τους πυρπολήθηκαν. Δεν πρέπει να ξεχνούμε και τον ηρωικό και τραγικό συγχρόνως πνιγμό των 13 κοριτσιών που θέλησαν ν' αποφύγουν την ατίμωση και πνίγηκαν στα νερά της Αράπιτσας στη Νάουσα, που επαναστάτησε υπό τον Λογοθέτη Ζαφειράκη κι έγινε ολοκαύτωμα. Ήταν τέτοια η αγριότητα και η αναλγησία των Τούρκων και τόσο σκληρά και απάνθρωπα τα μαρτύρια των Ναουσαίων, που ο Πουκεβίλ, Γάλλος ιστορικός και συγγραφέας, γράφει: «Δίστασα αν έπρεπε να αναφέρω αυτά τα γεγονότα. Αλλά η φωνή της

αλήθειας με υποχρεώνει να ομιλήσω. Και ομολογώ ενώπιον του Θεού, ότι όσα γράφω δεν περιέχουν καμία υπερβολή, είναι μόνον η γυμνή αλήθεια.» Οι σφαγιασθέντες στη Νάουσα και μαρτυρήσαντες για την πίστη τους (αρνήθηκαν να αλλαξοπιστήσουν), περίπου 2000, έχουν καταταγεί στο αγιολόγιο της εκκλησίας επισήμως. Περιορίζομαι ν' αναφερθώ μόνον σε δύο πολύ χαρακτηριστικές περιπτώσεις. Την γυναίκα του Καρατάσου, την Μαρία Καρατάσου την έβαλαν σε τσουβάλι με φίδια κι έτσι πέθανε. Την Ελένη Ζαφειράκη, σύζυγο του Ζαφειράκη και κουμπάρα της την έχτισαν ζωντανή σε τοίχο της Αγίας Σοφίας στη Θεσσαλονίκη. Της άφησαν έξω μόνο το κεφάλι, της άλειψαν το πρόσωπο με μέλι, για να την τσιμπάνε οι μέλισσες. Έτσι μαρτύρησε κι αυτή. Τον Απρίλιο του 1822 μεταφέρονται στη Θεσσαλονίκη 72 αλυσοδεμένοι πρόκριτοι της Βέροιας. Οι 62 από αυτούς εκτελούνται. Ο Γάλλος πρόξενος κάνει λόγο για τον χαλασμό της Κουλακιάς (Χαλάστρα) τη Μεγάλη Παρασκευή του 1822, όταν Τούρκοι ιππείς εισέβαλαν στο ναό την ώρα του Επιταφίου, έπνιξαν τον παππά επάνω στην Αγία Τράπεζα, σφάζοντας ταυτόχρονα πάνω από 50 πιστούς.

Κορυφαία μορφή, Αρχιστράτηγος της Επανάστασης του 1821 στη Μακεδονία, ο Εμμανουήλ Παπάς (1771-1821) από το χωριό Δοβίστα (σήμερα Εμμανουήλ Παπάς) Σερρών. Ενθουσιώδης και αγνός πατριώτης που ενστερνίσθηκε από τις πρώτες στιγμές το όραμα του ξεσηκωμού του Γένους. Αυτό που πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα είναι ότι ο Εμμανουήλ Παπάς υπήρξε ένας αγνός, ιδεολόγος και άδολος αγωνιστής, που

έθεσε την ευμάρεια και την αμύθητη περιουσία του στη διάθεση του δοκιμαζόμενου Έθνους, όπως και τη ζωή του και τη ζωή των παιδιών του. Η περιουσία του ανέρχονταν σε 300.000 δίστηλα χρυσά τάλιρα, ποσό αμύθητο για την εποχή εκείνη, που το διέθεσε για τον αγώνα. Με τη σύζυγό του Φαίδρα, απέκτησαν 8 γιους και 3 θυγατέρες, συνολικά 11 παιδιά.

Με τη δική του ηγεσία και τη συμμετοχή του Καπετάν Στάμου Χάψα και άλλων οπλαρχηγών δίνονται σκληρές μάχες στον Πολύγυρο, την Ιερισσό, την Ορμύλια, τη Νικήτη, τα Βασιλικά, την Κασσάνδρα, την Ρεντίνα, την Απολωνία. Ο Χάψας μάλιστα φθάνει στη Θέρμη, έξω από τη Θεσσαλονίκη. Κι όλα αυτά χωρίς καμία έξωθεν βοήθεια. Ο Χάψας πέφτει στη μάχη, στη θέση που βρίσκεται η ιστορική Μονή της Αγίας Αναστασίας και ο Εμμανουήλ Παπάς αφήνει την τελευταία του πνοή μέσα στο πλοίο που τον μετέφερε προς την Ύδρα. Τα παιδιά του: ο Αθανάσιος Παπάς έπεσε μαχόμενος στη Χαλκίδα το 1826, ο Ιωάννης Παπάς έπεσε μαχόμενος το 1825 στο Μανιάκι κατά του Ιμπραήμ στο πλευρό του Παπαφλέσσα, ο Νικόλαος Παπάς έπεσε μαχόμενος σαν καπετάνιος στο πλευρό του Καραϊσκάκη και κατά του Κιουταχή στο Καματερό Αττικής, ο Αναστάσιος έλαβε μέρος στις μάχες της Μολδοβλαχίας πολεμώντας στο πλευρό του Αλέξανδρου Υψηλάντη και αργότερα στην έξοδο του Μεσολογγίου. Η σύζυγός του και οι θυγατέρες του φυλακίσθηκαν. Αυτόν τον ήρωα, τον αρχηγό της Επανάστασης στη Μακεδονία τιμώντας, ονοματοδοτήσαμε μία πλατεία του Δήμου μας στους

Municipality of Ampelokipi - Menemeni

12 P.Grigoriou E' str., 561 23 Ampelokipi

Thessaloniki - Greece

Tel. : 2313 313600 Fax : 2310 729654

E-mail : info@ampelokipi-menemeni.gr

Αμπελόκηπους σε πλατεία Εμμανουήλ Παπά (28^{ης} Οκτωβρίου και Ελευθερίας) και στήσαμε την προτομή του.

Από τα μέσα του 1822 περισσότεροι από 3.000 τουλάχιστον Μακεδόνες κατήλθαν στην Νότια Ελλάδα και πολέμησαν μέχρι τέλους στην Πελοπόννησο, στην Στερεά, στο Μεσολόγγι, στο Τρίκερι της Μαγνησίας, στην Εύβοια και στα Ψαρά, ακόμη και στην Κρήτη. Καπετάνιοι τους ο απαράμιλλος γέρο Καρατάσιος, ο Αγγελής Γάτσος, ο Διαμαντής Νικολάου και άλλοι. Ο Χρήστος Βυζάντιος τους εξαίρει:

«Οι άνδρες αυτοί υπήρξαν εξαιρετικοί πατριώται, αφιλοκερδείς, καρτερικοί εις τας κακουχίας και στερήσεις, ανδρείοι εν πολέμω και ευπειθέστατοι. Ήλθον εις την Ελλάδα διά να υπηρετήσουν την Πατρίδα, μη έχοντες ενταύθα οικείους ή γνωρίμους».

Το καλοκαίρι του 1822, οι Μακεδόνες με τον Καρατάσιο, τον Διαμαντή και τον Γάτσο παρατάχθηκαν με τους Μωραΐτες υπό τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και συνέτριψαν τον Δράμαλη Μαχμούτ πασά στα Δερβενάκια και στα Βασιλικά, όπου κρίθηκε η τύχη της Πελοποννήσου.

Κατά την καταστροφή των Ψαρών το 1823, το ηρωικό νησί υπερασπίζονταν 1.200 Μακεδόνες, οχυρωμένοι ψηλά στο κάστρο. Όταν η θαλασσινή άμυνα έσπασε, οι Μακεδόνες αντέταξαν άμυνα μέχρις εσχάτων και, τελικά, έβαλαν φωτιά στην πυριτιδαποθήκη και ανατινάχθηκαν μαζί με τους εχθρούς. Ο ναύαρχος Σαχτούρης τους αναφέρει με

θαυμασμό: «Αποφάσισαν ν' αφήσουν τους Τούρκους να έμβουν μέσα και τότε βάζοντας φωτιά εις τας μίνας και εσκεπάσθησαν υπέρ τας 4 χιλιάδας Τούρκοι, καθώς και οι ίδιοι με τας γυναίκας και τα παιδιά τους».

Στο Τρικέρι ο Γάτσος και ο Καρατάσιος με 2.000 μόνον άνδρες το 1822 απέκρουσαν επί τέσσερις συνεχείς ημέρες τους 10.000 άνδρες του Σελήχ πασά. Το 1825 ο εμφύλιος πόλεμος μαίνεται στον Μοριά, όπου αποβιβάζεται ο Ιμπραήμ πασάς. Ο Καρατάσιος, ολομόναχος με 200 μονάχα Μακεδόνες, κατεβαίνει στον Σχοινόλακκο της Μεσσηνίας και ατρόμητος αντιπαρατάσσεται στον Ιμπραήμ. Στις 18 Μαΐου 1825 εξορμούν κατά των Μακεδόνων 3.000 λογχοφόροι του τακτικού στρατού με Γάλλους αξιωματικούς, 1.000 άτακτοι και 700 Μαμελούκοι ιππείς. Ο Καρατάσιος τους αποκρούει πολεμώντας όρθιος, όπως πάντοτε, με το σπαθί στο χέρι.

Ο Ιμπραήμ περνάει το «Αυλάκι» και πολιορκεί το Μεσολόγγι. Ανάμεσα στους Ελεύθερους Πολιορκημένους βρίσκονται εκατοντάδες Μακεδόνες πολεμιστές. Ο Αρματολός των Γρεβενών Γιαννούλας Ζιάκας οδηγεί 300 ορεσίβιους πολεμιστές. Στην Έξοδο σώζονται λίγα παλικάρια από τη Σαμαρίνα. Τα υμνεί το Δημοτικό Τραγούδι: *«Παιδιά της Σαμαρίνας, ωρέ παιδιά καημένα, κι ας είστε λερωμένα.»*

Την Ηρωική Έξοδο καταγράφει ζωντανή συνταρακτικά και επί πλέον αυθεντικά, ο αυτόπτης μάρτυρας Νικόλαος Κασομούλης, από το Πισοδέρι της Φλώρινας.

Μετά την πτώση του Μεσολογγίου οι Μακεδόνες αντεπιτίθενται στην Αταλάντη με τον Γάτσο και ξανά στο Τρίκερι με τον Καρατάσιο όλο τον Νοέμβριο του 1827. Στο μεταξύ 250 Μακεδόνες με τον Τόλιο Λάζο, γόνο των περιώνυμων αρματολών του Ολύμπου, αποβιβάζονται με τον Καλλέργη στην Κρήτη να στηρίξουν τον αγώνα της. Στην φονική μάχη του Πέτα έλαβαν μέρος οι Μακεδόνες με τον Καρατάσιο και μόνοι αυτοί παρέμειναν αήττητοι. Παράλληλα, την περίοδο 1824-1827 άλλοι Μακεδόνες αρματολοί αρματώνουν μικρά πειρατικά καράβια και από την Σκιάθο και την Σκόπελο, οργώνουν τον Θερμαϊκό, κουρσεύουν γαλλικά καράβια, αποβιβάζονται στην Κασσάνδρα και χτυπούν την ίδια την Θεσσαλονίκη.

Όταν ο Αγώνας λήγει, οι Μακεδόνες αρχηγοί σε κοινή αναφορά τους προς το Εκτελεστικό δηλαδή προς την κυβέρνηση υπογραμμίζουν ότι χρέος της Ελλάδος είναι να απελευθερώσει την Μακεδονία. Και έτσι θα γίνει αργότερα. Την ιστορική εντολή εκτελούν παλληκάρια από τον Μοριά, την Κρήτη, τη Ρούμελη και τα νησιά. Στον Μακεδονικό Αγώνα το 1904-1908 σώζουν τη Μακεδονία και στους Βαλκανικούς Πολέμους το 1912-1913 την απελευθερώνουν. Αυτόν το Ιερό Δεσμό τήρησαν οι αδελφοί Έλληνες χιλιάδες χρόνια. Χρέος μας είναι να τον τηρήσουμε και να τον παραδώσουμε ανέγγιχτο. Ας έχουμε κατά νου όλοι εμείς και τα παιδιά μας, ότι οι πρόγονοί μας αγωνίσθηκαν για του Χριστού την Πίστη την Αγία και της Πατρίδος την Ελευθερία. Κι αν θέλουμε

αληθινά να τους τιμάμε, τότε πρέπει να ενστερνιζόμαστε, να πιστεύουμε και να κάνουμε πράξη τις αρχές και τις αξίες για τις οποίες αυτοί θυσιάσθηκαν.

Συγχαίρουμε θερμά τους μαθητές και τις μαθήτριες των Λυκείων του Δήμου μας που συμμετείχαν στον διαγωνισμό. Συγχαίρουμε και ευχαριστούμε την Επιτροπή Διαγωνισμού με τους καθηγητές κυρίους Ευστάθιο Πελαγίδη, Αντώνιο Λεύκα και Χρήστο Γούτσιο. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα και τον κύριο Επαμεινώνα Φαχαντίδη, Ομότιμο Καθηγητή Ιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ο οποίος αθλοθέτησε ένα πρώτο βραβείο προσφέροντας 1.000 ευρώ.

Καλώ εκ μέρους της Επιτροπής Διαγωνισμού τον κ. Ευστάθιο Πελαγίδη, φιλόλογο, Σχολικό Σύμβουλο φιλολόγων και καθηγητή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας για έναν χαιρετισμό.